

İslam Devletinde Yaşayan Kâfirlere Karşı Muamele

Ömer Faruk

4 Şub, 2025

<https://ilimvecihat.com>

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِیْنَ

Kâfirler, antlaşmaya/sözleşmeye bağlı kaldıkları sürece İslam devletinde/Müslümanların arasında güven içinde ikamet edebilirler. Bu kâfirlere "zimmî" denilir. Böylelikle zimmîlerin canları, malları ırzları, onurları ve kutsalları koruma altına alınır, emniyetleri sağlanır. İnançlarını ve dinlerini terk etmeye, İslam'a girmeye zorlanamazlar. Onlara haksızlık yapılamaz, zulüm, eziyet ve hakaret edilemez. Bunlar haramdır. Onlarla iyi geçinilir, merhametle muamele edilir. Onlara iyilikte bulunmak; fakirlerine yardım etmek, başlarına bir musibet geldiğinde tesellide bulunmak, hastalarını ziyaret etmek, evlendiklerinde, çocukları olduğunda veya ev, araba vs. satın aldıklarında tebrik etmek caizdir. Kendilerinden zekat alınmaz.

Kurtubi (*rahimehullah*) Tevbe 29. ayetin tefsirinde şunları kaydetmiştir:

"Eğer şaraplarını açığa çıkarmadıkları halde Müslüman bir kişi şaraplarını dökecek olursa haksızlık yapmış olur ve (Maliki ve Hanefi mezheplerine göre) bunun tazminatını ödemesi gerekir. Tazminat ödemesi gerekmez de denilmiştir. Şayet şaraplarını gasp edecek olursa onu geri vermesi icap eder... İmanın (halifenin) onları savunmak kastıyla düşmanlarına karşı savaşması ve düşmanlarına karşı savaşırken yardımlarını alması görevidir."

Nebi (*aleyhisselam*) şöyle demiştir: *"Kim bir antlaşmalıya (zimmî'ye) zulmeder veya ona hakkını eksik verir veya gücünden fazlasıyla onu mükellef tutar veya gönül hoşluğuyla olmaksızın ondan bir şey alacak olursa, o kişiyi karşı kıyamet gününde ben davacı olurum."* (Ebu Davud)

Nebi (*aleyhisselam*)'dan Bir Örnek

Hicretin 9. yılında Necran hristiyanları İslam'a girmeyi kabul etmeyip İslam'ın hakimiyetine boyun eğerek her sene cizye ödemeyi tercih edince Nebi (*aleyhisselam*) onlarla antlaşma yaptı, onlara bir mektup yazdı. Yazılan bu antlaşmanın bazı maddeleri:

- Şayet Yemen'de savaş çıkarsa, Necran halkı gönderdiğim elçilere -belirlenen miktarda- zırh, at ve deve ödünç olarak verecektir. Elçilerime ödünç olarak verdikleri şeylerden telef olanlar onlara tazmin edilecektir.

- Necranlıların ve çevresindekilerin canları, dinleri, toprakları, malları, hazır bulunanları ve bulunmayanları, aşiretleri, kiliseleri, manastırları Allah'ın ve Rasûlü'nün koruması altındadır.

- Piskoposlarından ve rahiplerinden hiç kimsenin bulunduğu yeri değiştirilmeyecek, görevinden alınmayacaktır.

- Savaşa çıkmaya zorlanmayacaklardır.

- Öşür ödemeyeceklerdir.

- Topraklarına hiçbir ordu ayak basamayacaktır.

- Necran halkından kim bir hak talebinde bulunursa aralarında adaletle hükmedilecektir. Ne zulmedecekler, ne de zulme uğrayacaklardır.

(et-Tabakâtu'l-Kubrâ; İbn Sa'd, Delâilu'n-Nubuvve; Beyhaki. Ve başka kaynaklar.)

Sahabeden Örnekler:

1) Bir gün Ömer (*radiyallahu anh*) bir kapının önünde, yaşı ileri ve gözleri görmeyen bir adamın dilendiğini gördü. Ona: "sen hangi Ehl-i Kitaptansın?" diye sordu. Adam yahudi olduğunu söyledi. Ömer (*radiyallahu anh*): "Şu gördüğüm hale nasıl düştün?" diye sordu. Adam şöyle dedi: "İhtiyacım olduğu halde ve yaşım ileri iken benden cizye isteniyor." Bunun üzerine Ömer (*radiyallahu anh*) adamın elini tuttu ve onu evine götürüp bir şeyler yedirdikten sonra Beytulmal haznedarına göndererek şöyle dedi: "Bu ve bunun gibilerine bak (devlet hazinesinden geçimlerini sağla.) Vallahi onun gençliğini yiyip (cizyesini alıp) sonra bu ihtiyarlığında yardımsız bırakırsak ona insaf etmemiş oluruz. "Sadakalar ancak fakirler, miskinler... içindir" (Tevbe 60) Bu da Ehl-i Kitabın miskinlerindedir." Ve Ömer (*radiyallahu anh*) o ve onun gibilerinden cizyeyi kaldırdı. (Kitâbu'l-Harâc, İmam Ebu Yusuf, sy: 126)

2) Mücahid'den şöyle anlattığı rivayet edilmiştir: "Abdullah b. Amr'ın (*radiyallahu anh*) yanındaydım, kölesi de bir koyun yüzüyordu. Abdullah b. Amr dedi ki: "Ey genç! Bitirdiğin zaman yahudi komşumuzla başla (hediye ver.)" Oradaki topluluktan bir adam: "Yahudi'ye mi (vereceksin?) Allah seni ıslah etsin" dedi. Abdullah b. Amr şöyle cevap verdi: "Nebi (aleyhisselam)'ın

komşuya iyiliği tavsiye ettiğini işittim, öyle ki korktuk -yahut zannettik- ki, komşuyu mirasçı kılacak.” (el-Edebu’l-Mufred. Elbani: Sahih)

3) Halife Ömer, Umeyr b. Sa'd'ı (*radiyallahu anhum*) Humus'a vali olarak tayin etmişti. Bir sene kaldıktan sonra Ömer (*radiyallahu anh*)'ın çağırmasıyla Medine'ye geldi. Halife Ömer onun görev süresinin uzatılmasını isteyince Umeyr şunları söyledi:

“Hayır. Bundan sonra ne senin ne de senden sonraki bir halife için çalışmayacağım. Vallahi bu görevin zararından korunamadım. Bir hristiyan'a “Allah seni rezil etsin!” demiştim. Ey Ömer! Bu, beni maruz bıraktığın şeydir. Yaşadığım günlerin en hayırsızı, senin başıma halife olduğun gündür.” (Sıfetu's-Safve; İbnu'l-Cevzi, Mecmau'z-Zevâid; Heysemi)

Umeyr (*radiyallahu anh*) hristiyan'a böyle söylemesinden o kadar rahatsız olmuş ki, vali iken düştüğü hata olarak özellikle bunu belirtmiş!

Seleften Bir Örnek

İmam Ebu Yusuf (*rahimehullah*) “Kitâbu'l-Harâc” isimli eserinde Halife Harun Reşid'e (*rahimehullah*) hitaben şöyle demiştir:

“Ey Mü'min'lerin Emiri! Nebin ve amcanın oğlu olan Muhammed (aleyhisselam)'ın Ehl-i Zimmetine (İslam devletinde yaşayan kâfirlere) yumuşak olmada/nazik davranmada ve onları teftiş etmede önde olman gerekir, ta ki onlara zulmedilmesin, eziyete uğramasınlar, güçlerinden fazlasıyla mükellef tutulmasınlar ve kendilerine gerekli olan bir hakla olması dışında mallarından bir şey alınmasın.”

İmam Karâfi'den Enfes Açıklamalar

Maliki ulemasından İmam Karâfi (*rahimehullah*) “el-Furûk” isimli eserinde 119. fark'ta, Mümtetine 8. ayette teşvik edilen zimmîlere iyilik yapmak ile aynı surenin 1. ayetinde nehyedilen onlara sevgi beslemek ve dost edinmek arasındaki farkı açıklarken şunları kaydetmiştir:

“Farkın sırrı şudur ki; zimmet akdi (antlaşması), onlara karşı bizim üzerimize birtakım haklar gerekli kılıyor. Çünkü onlar bizim yakınımızda, korumamızda, Allah Teâlâ'nın, Rasûlü'nün (aleyhisselam) ve İslam dininin zimmetinde

(himayesinde)dirler. Dolayısıyla kim, kötü bir kelimeyle bile olsa veya onlardan birinin onuru hakkında gıybet etmekle veya eziyet çeşitlerinden biriyle onlara haksızlık yapar zulmederse veyahut buna yardım ederse, Allah Teâlâ'nın, Rasûlü'nün (aleyhisselam) ve İslam dininin zimmetini ihlal etmiş olur.

İbn Hazm, "Merâtibu'l-İcmâ'" adlı eserinde şöyle söylemiştir: "Savaş ehli, İslam devleti himayesinde olan kimseyi kastederek beldelerimize gelirse, Allah Teâlâ'nın ve Rasûlü'nün zimmetinde olan kimseyi korumak amacıyla atlarla ve silahlarla onlara karşı savaşmak için çıkmamız ve bunun uğrunda ölmemiz üzerimize vaciptir. Çünkü onu savunmadan (düşmana) teslim etmek, zimmet akdini ihmal etmek demektir."

İbn Hazm bunda ümmetin icma ettiğini nakletmiştir...

Zimmet akdi bu derecedeyse, görünüşü kalplerin sevgisine ve küfür şiarlarını yüceltmeye delalet etmeyen her şeyle onlara iyilikte bulunmamız bize gerekli olur. Ama iyilikte bulunmak ne zaman bu ikisinden birine sevk ediyorsa, o yasaklanan şeylerden olur. Bu söylediğimiz, örneklerle açıklığa kavuşacaktır:

Bize geldiklerinde meclislerde onlara yer açmak ve onlar için ayağa kalkmak. Onlara şanı yüceltmeyi gerektiren büyük isimlerle seslenmek. Bunların hepsi haramdır. Aynı şekilde -tıpkı kişinin liderine, çocuğun babasına, önemsiz/aşağı tabakadan birinin değerli kimseye yaptığı gibi- yolda onlarla karşılaşp da yolun geniş ve rahat tarafını onlar için açmamız, kendimize ise yolun kötü, engebeli ve dar tarafını bırakmamız da yasaklanmıştır. Çünkü bunlarda küfür şiarlarını yüceltmek ve Allah Tela'nın ve dininin şiarlarını tahkir etmek ve Müslümanları küçümsemek vardır.

Başka bir örnek ise, onlara yönetim yetkisi ve üzerinde bulunduğu kimseyi mecbur bırakmayı veya üstünlüğü ve talep etme gücünü gerektiren işlerde tasarruf imkanı vermektir. Bunun hepsi yasaktır...

Ve aynı şekilde, bir Müslüman onların yanında hizmetçi ve kendisine emredilen ve nehyedilen bir işçi olmaz. Ve onlardan biri mahkemelerde Müslümanlara vekil olmaz. Çünkü bu da, bu Müslüman üzerinde onların otoritesini tanımak anlamına gelir.

Batinî (içsel) bir sevgi olmaksızın onlara karşı gösterilmesi emredilen iyilik

yapmaya gelince; mesela zayıflarına yumuşaklık göstermek, fakirlerinin ihtiyacını gidermek, açlarını doyurmak, çıplaklarını giydirmek. Onlara karşı şefkat ve merhamet olarak onlara yumuşak sözlü olmak -yoksa onlardan korkarak ve önlerinde zelil olarak değil.- Yine bizden onlara bir şefkat olarak ortadan kaldırmaya gücümüz olduğu halde komşuluk ilişkilerinde onların eziyetlerine tahammül etmek -yoksa onlardan korkarak ve onları yücelterek değil.- Onlar için hidayet istemek, saadet ehlinden olmaları için dua etmek. Dinleri ve dünyalarıyla ilgili bütün işlerinde onlara nasihat etmek. Birisi onlara eziyet etmeye kalkıştığı zaman arkalarından onları korumak. Mallarını, ailelerini, ırzlarını ve bütün haklarını ve maslahatlarını korumak. Kendilerinden zulmü def etmek için onlara yardım etmek. Onlara bütün haklarını ulaştırmak. Üst konumda olanın altta olana ve düşmanın düşmanına karşı yapması güzel olan her hayır. Bunlar yüce ahlaktır.

O halde, onlara yapacağımız her iyiliğin bu kabilden olması gerekir, yoksa ne bizim tarafımızdan bir kibir ve ululuk duygusuyla ne de onları yüceltip kendimizi küçülterek yapılmalıdır.

Ve kalplerimize, bize buğz ettiklerini, Nebimizi (aleyhisselam) yalanladıklarını, güçleri olsa bizi kökümüzden kazıyacaklarını, kanlarımızı ve mallarımızı ele geçireceklerini ve onların Rabbimize ve Mâlikimize (azze ve celle) karşı en asilerden olduklarını getirmemiz gerekir.

İşte bundan sonra onlara, Rabbimizin ve Nebimizin emrini yerine getirmek için zikrettiğimiz şekillerle muamele ederiz, yoksa onlara duyulan bir sevgiden dolayı ve yüceltmek için değil.

Ancak kalplerimize getirdiğimiz bu çirkin vasıflarının izlerini dışarıya vurmaz. Çünkü aramızdaki antlaşma, bizi bundan engellemektedir. Bu vasıfları, bizi onlara karşı batinî bir sevgiden engellemesi için kalbimize getiririz.”

Yine Maliki fukahâsından Kuraşî (rahimehullah) “Muhtasar Halîl”e yaptığı şerhinde şöyle demiştir:

“Müslümanlardan veya Müslümanların hükmünde olan zimmîlerden zararı def etmek ve sıkıntıyı kaldırmak -açı doyurmak, çıplağı giydirmek gibi- eğer zekatlar ve beytulmal yeterli gelmezse Müslümanlara farz-ı kifâye'dir.”

İbn Teymiyye'nin Zimmîleri Esaretten Kurtarması

Tatarların elinde Müslümanlardan, hristiyanlardan ve yahudilerden esirler vardı. Sonra Müslümanlar Tatarları dize getirince İmam İbn Teymiyye (*rahimehullah*) esirlerin serbest bırakılmasını konuşmak için Moğol hükümdarı Gazan Han'ın generali Kutluşah'ın yanına gitti. Kutluşah, sadece Müslüman esirlerin serbest bırakılmasına izin vermişti. Devamını İbn Teymiyye şöyle anlatmıştır:

“Bana şöyle dedi: “Ancak yanımızda Kudüs'ten aldığımız hristiyan esirler var. Bunlar serbest bırakılmayacak.”

Ona dedim ki: “Hayır, korumamız altında olan yanındaki yahudi ve hristiyanların hepsi serbest bırakılacak. Biz onları kurtaracağız ne Müslümanlardan ne de zimmîlerden hiçbir esiri bırakmayacağız.”

Ve hristiyanlardan Allah'ın dilediği kimseleri serbest bıraktık. Bu, bizim amelimiz ve iyiliğimizdir. Karşılığı ise Allah'a aittir.” (Mecmû'u'l-Fetâvâ, 28/617)

İbn Teymiyye bu olayı anlatırken hristiyanların hepsinin bunu bildiğini söylemiştir.

İslam Devletinde Yaşayan Kâfirlerin (Zimmîlerin) Kendi Mahkemeleri Bulunabilir mi?

Zimmîler, aralarındaki anlaşmazlıkların çözümü için kendi din adamlarına veya mahkemelerine/dinlerinin hükümlerine gidebilirler. Her zümre kendi mahkemesine başvurabilir. İslam mahkemelerine başvurmaları zorunlu değildir. Şayet anlaşmazlıkların halli için başvururlarsa İslam şeriatına göre hükmolunurlar.

Kurtubi (*rahimehullah*) Tevbe sûresi, 29. ayetin tefsirinde şöyle demiştir:

“Kendi hükümlerinde ve aralarında faizle ticaret yapmalarında onlara itiraz edilmez. Şayet bize (İslam mahkemesine) başvuracak olurlarsa hâkim muhayyerdir; dilerse aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmeder, dilerse de onlardan yüz çevirir (davalarına bakmaz).”

(Not: Zimmîler İslam mahkemesine başvurduğunda, hâkimin aralarında hükmetme noktasında muhayyer olup olmadığı ihtilafı bir konudur. Maide

sûresi, 42. ayetin tefsirlerine bakabilirsiniz.)

Tabiinden İmam Zühri (*rahimehullah*) şöyle demiştir “Zimmilerin, haklarında, (evlilik, talak gibi) muamelelerinde ve miraslarında kendi din adamlarına (hakimlerine) geri gönderilmesi hükmü uygulanmıştır. Ancak bizim hükmümüzü isteyerek gelirlerse, aralarında Allah Teâlâ'nın kitabıyla hükmederiz.” (el-Musannef; Abdurrezzak San'ânî, el-İstizkâr; İbn Abdilberr)

Muhammed b. Ebi Bekr, Ali (*radiyallahu anhu*)'ya hristiyan bir kadınla zina etmiş bir Müslüman hakkında soru yazdı. Ali (*radiyallahu anh*) da Ona şöyle yazdı: “Müslümana haddi uygula. hristiyan kadını ise kendi dininin adamlarına geri döndür.” (el-Musannef; Abdurrezzak, el-İstizkâr)

İmam Malik'in meşhur öğrencisi İbnu'l-Kâsim'in (*rahimehumallah*) şöyle dediği nakledilmiştir: “Şayet zimmiler, Müslümanların hakimine başvurup her iki hasım taraf da buna razı olursa, hâkim ikisi arasında ancak kendi piskoposlarının rızası ile hükmeder. Eğer piskoposları bunu istemezlerse hâkim aralarında hüküm vermez. Aynı şekilde eğer piskoposlar razı olsa, ancak taraflar ya da taraflardan biri razı olmazsa, hâkim yine aralarında hükmetmez.” (Umdetu'l-Kârî; Bedruddin el-Aynî, el-İstizkâr)

İslam Devletinde Kâfirlere Muamele Hakkında Gayri Müslimlerin Yazdıkları

1) Suriye'de bulunan hristiyanlar hicri 13. senede Ebu Ubeyde b. Cerrah'a (*radiyallahu anh*) şöyle yazmışlardır:

“Ey Müslümanlar topluluğu! Siz bize, dinimiz üzere olsalar da Rumlardan daha sevimlisiniz. Siz, bize daha vefalı, daha şefkatli, bize zulmetmekten daha geri duran ve yönetimi daha iyi olanlarsınız.” (Futûhu'l-Buldân; Belâzurî)

2) Alman Sigrid Hunke, “Avrupa'nın Üzerine Doğan İslam Güneşi” başlığıyla tercüme edilen kitabında şunu aktarmıştır:

“Kudüs patriği, 9. yüzyılda Kostantiniyye patriğine Araplar hakkında şunları yazıyor: “Onlar adaletle öne çıkıyorlar. Bize kesinlikle zulmetmiyorlar. Bize karşı herhangi bir sertlik/kabalık kullanmıyorlar.” (Not: Kitabın arabçasından tercüme ettim. Gelecek nakiller de böyle.)

3) Hollandalı Reinhart Dozy, “İslam Tarihi” isimli kitabında şöyle demiştir:

“Müslümanların zimmilere hoşgörüsü ve güzel muamelesi onların İslam’a yönelmelerine sebep olmuştur.”

4) Amerikalı Will Durant, “İslam Medeniyeti” adlı eserinde şöyle demiştir:

“hristiyan, Zerdüşt, yahudi ve Sâbii zimmiler Emevi hilafeti döneminde, bu günlerde hristiyan beldelerde benzerini bulamadığımız bir hoşgörü ile faydalanıyorlardı.”

5) İngiliz Thomas Arnold, “İslam’ın Tebliğ Tarihi” kitabında şöyle söylemiştir:

“Gayri Müslimleri İslam’ı kabul etmeye zorlamak için planlanmış herhangi bir girişim veya hristiyanlık dinini yok etmek kastıyla düzenlenmiş herhangi bir baskı duymadık.”

Bu yazarlar oryantalist olduğu için belki bu sözleriyle batıl manalar kastetmiş olabilirler. Lakin sözlerinin kendisi, yukarıda yazdıklarımızı desteklediği için doğrudur.

Zimmîler Kendi Dinlerinde Caiz/Helal Olan Haramları Yapabilirler mi?

- “Şer’i yönetim sahibi olan kişinin görevlerinden ve temel yetkilerinden biri, Müslümanlar arasında ve Müslüman toplum içerisinde herhangi bir haramın yayılmasını engellemektir. Bu nedenle İslam, zimmîlerin Müslüman toplum içerisinde içki içmelerine, domuz eti yemelerine ve Ramazan’ın gündüzünde oruç yemelerine izin verse de bu, onların bu fillerinin herhangi bir şekilde başkalarına (Müslümanlara) geçmemesi şartına bağlıdır. Zimmîlerin Müslümanlara içki satmaları, hediye etmeleri, yapımında yardım etmeleri, bir Müslüman için şarap sıkmaları ve ona taşımaları yasaktır. Yine bir zimmî başka bir zimmîye açıktan içki satamaz.

Bir zimmî içki içip sarhoş olur ve sonra Müslümanlar arasında bu haliyle görünürse, içmeyi açığa vurduğu için ta’zir edilmesi gerekir. Ancak evlerinde gizlice, Müslümanlara hiçbir şekilde zarar vermeden yaptıkları şeylerde ise kendilerine müdahale edilmez. Şayet zimmîler, içkiyi göstermeyi veya Müslümanlara içki konusunda yardım etmeyi bırakmazlarsa, bu münkerin açığa çıkmayıp Müslümanlara ulaşmamasını garanti edecek bir şeyle

cezalandırılırlar.

Zimmîlerin, içki ve domuzla İslam diyarına girmeleri caizdir. Ancak bu, adil bir Müslüman yöneticinin, içki ve domuzu kendilerine özel olarak veya kendi aralarında kullanmaları için satın aldıklarından emin olması durumunda geçerlidir. Yönetici, bunların ve zararlarının Müslümanlara geçmemesine kefil olan kısıtlamalar ve şartlar koyar.” (el-Muvâlât ve'l-Muâdât fi'ş-Şerâti'l-İslâmiyye; Mahmâs el-Cel'ûd, 2/683)

- *“Zimmîler, kendi dinlerinde caiz olan muameleleri yapabilirler. Mesela bir zimmi içki ticareti yapabilir. Ancak içki veya domuz gibi gayri meşru şeylerin ticaretini aleni olarak yapamazlar. Bunları gözden ırak bir şekilde yapacaklardır. Şarap üretecekse veya domuz eti alıp satacaksa bunları ancak kendi aralarında başkalarının gözünden ırak bir şekilde üretecek ve alıp verecektir. Çünkü toplum İslam toplumdur. Dolayısıyla o toplumda İslam şiarına aykırı bir görünüm sergilemek İslam'ın hedef ve isteğine aykırı düşer. O toplum madem ki İslam toplumdur, öyleyse İslam'ı izhar edecektir. İşte böyle bir toplumda bir domuz kasap dükkanı veya mezbahası elbette ideal görüntüye zıt düşecektir.”* (Fıkıh Dersleri; Orhan Çeker, sy: 57)

- Kurtubi (*rahimehullah*) Tevbe 29. ayetin tefsirinde şöyle demiştir:

“Cizye ehli kimseler (zimmiler), kendilerine tayin edilen veya üzerinde barış yaptıkları cizyelerini ödedikleri zaman, kendileri bütün mallarıyla ve -içkilerini gizledikleri ve açıkça Müslümanlara satmadıkları sürece- bağlarıyla baş başa bırakılırlar. Müslümanların pazarlarında içki ve domuzu açığa çıkarmaktan engellenirler. Bundan bir şeyi açık yapacak olurlarsa içkileri dökülür ve domuzu açığa çıkaranlar edeplendirilir/terbiye edilirler.”

Selef'ten Çarpıcı Nakiller

- İmam Mâlik (*rahimehullah*) şöyle demiştir: *“Zimmîler zina ettikleri veya içki içtikleri zaman imam (halife) onlara müdahale etmez. Ancak bunu Müslümanların diyarında açığa çıkarıp da onlara zarar verirlerse, bu durumda sultan onları Müslümanlara zarar vermekten men eder.”* (et-Temhîd; İbn Abdilberr, 14/385. Yine İbn Abdilberr bunu el-İstizkâr kitabında da 7/24 nakletmiştir.)

İbn Hazm (*rahimehullah*) “el-Muhallâ” isimli eserinde Kitâbu'l-Hudûd, 2187.

meselede şunları aktarmıştır:

- Ebu Hanife'nin meşhur talebesi İmam Muhammed (*rahimehumallah*) şöyle demiştir: *"Zimmî'yi zinadan ve içki içmekten men etmem, ama onu şarkı söylemekten men ederim."*

- Rabîa'dan (*rahimehullah*), yahudi ve hristiyan kimse hakkında şöyle dediği nakledilmiştir: *"Zina ettikleri takdirde onlara had cezası uygulanmaz. Dindaşları ve şeriatlarıyla baş başa bırakılmaları, onlarla yapılan zimmet antlaşmasını yerine getirmektendir. Günahları kendilerine aittir."*

İslam Devletinde hristiyanlar Dini Bayramlarını Kutlayabilir ve İbadetlerini Yapabilirler mi?

İslam şeriatının hâkim olduğu beldelerde yaşayan hristiyanların dinî şirk bayramlarını kutlamaları ve ibadetlerini/ayinlerini yerine getirmeleri şu şartla caizdir:

Bunları açık bir şekilde/Müslümanların arasında yapamazlar. Başka bir ifadeyle; şirklerini, küfürlerini, sevinçlerini, muharref kitaplarını okumalarını ve diğer dini işlerini Müslümanlara işittiremez ve gösteremezler. Bunları açığa vurmaktan engellenirler. Kendi aralarında; kendi evlerinde ve kendilerine has yerler ve mahalleler içerisinde, Müslümanların gözünden uzak bir şekilde yapabilirler.

Yine bunun gibi hristiyanlar, haçlarını kiliselerinin üzerine dikemez, kilise kapılarının ve dış duvarlarının üzerine yerleştiremezler. Müslümanlara işittirecek şekilde çan çalamazlar (alçak/hafif bir sesle vurabilirler.) Genel olarak müşriklerin, küfür şiarlarını Müslümanların yollarında ve çarşılarında açığa çıkarmaları yasaktır.

Keza hristiyanlar İslam beldelerinde yeni bir kilise inşa edemezler. Bu, diğer şirk mabedleri için de geçerlidir.

Bunlara izin vermek/engellememek, kendi zatında küfür/şirk değil, haramdır. Yöneticiler güçleri yettiği halde hevalarına tabi olup gevşek davranıp kendilerine farz olan bu hükmü uygulamazlarsa günahkâr olurlar.

Kurtubi (*rahimehullah*) şöyle demiştir: *"Kiliselerine yeni bir ilave yapamazlar."*

Ama çürüyen taraflarını tamir etmekten engellenmezler.” (Tevbe sûresi, 29. ayetin tefsiri)

Bazı alimler ise kiliselerinin yıkılmış/harap olmuş yerlerini yeniden bina etmelerinin caiz olmadığını söylemişlerdir. Şeyh Osman Hamis diyor ki: *“Mesele ictihadidir. Allahu a’lem racih olan, Müslümanların imamının görüşüne/takdirine bırakılmasıdır; buna izin verir ya da vermez.”*

Zimmîlere Başka Yasaklar

Dinlerinin propagandasını yapamazlar. Kimseyi kendi dinlerine çağıramazlar. İslam’ın kutsallarına hakaret edemezler.

Zimmî kadınların avretlerini ve zinetlerini açığa çıkarmamaları, şehveti hareketlendirecek, fitne uyandıracak yerlerini örtmeleri gerekir.

Zira burası İslam yurdudur, toplum Müslümandır. Dolayısıyla İslam’da haram olan herhangi bir münkerin Müslümanlar arasında ortaya çıkmasına ve böylece toplumda fesadın yayılıp Müslümanların bozulmasına müsaade edilemez. Zimmîler, Müslümanların adab ve kanunlarına bağlı kalmak, toplum hayatındaki genel İslam nizamına boyun eğmek zorundadırlar.

Ve’l-hamdu lillâhi Rabbi’l-âlemîn.